

EDITIE SPECIALĂ

„CONSTANTIN BRÂNCUȘI. Dicționar monografic. OAMENII DIN VIAȚA LUI”, Editura Tipo Moldova, 2020

Categorie: Timp liber Publicat: Joi, 16 Iulie 2020 09:09 Scris de Emilian Mirea Accesări: 992

A apărut volumul „CONSTANTIN BRÂNCUȘI. Dicționar monografic. OAMENII DIN VIAȚA LUI”, Editura Tipo Moldova, 2020, de Zenovie Cârlușea, cu un *Cuvânt Înainte*, generos, al autorului.

EDIȚIE SPECIALĂ

„CONSTANTIN BRÂNCUȘI. Dicționar monografic. OAMENII DIN VIAȚA LUI”, Editura Tipo Moldova, 2020

Categorie: Timp liber Publicat: Joi, 16 Iulie 2020 09:09 Scris de Emilian Mirea Accesări: 992

„CONSTANTIN BRÂNCUȘI. Dicționar monografic. OAMENII DIN VIAȚA LUI”, Editura Tipo Moldova, 2020

Categorie: Timp liber Publicat: Joi, 16 Iulie 2020 09:09 Scris de Emilian Mirea Accesări: 992

„Abordarea de față, similară celor dedicate, în ultimii ani, lui Lucian Blaga, Tudor Arghezi și Mihai Eminescu, vine să reconfirme, dacă mai era nevoie, funcționalitatea și viabilitatea acestui concept de dicționar monografic „oamenii din viața lui...”, aplicabil în sfera mai largă a personalităților de prim-plan din lumea literară și artistică.

Brâncuși este un astfel de nume, opera lui și-a cucerit locul binemeritat în patrimoniul culturii universale. Despre dimensiunea continentală a spiritului său esențialmente reformator în arta secolului al XX-lea s-au scris lucrări fundamentale, dar niciuna de asemenea formulă tinzând a cartografia oamenii cu care artistul a venit în contact de-a lungul unei vieți nu lipsită de griji și amărăciuni, de satisfacții și ingratitudini, de indiferența unora și prețuirea altora.

Atât de numeroasă și variată, lumea lui Brâncuși, consemnată acum în datele ei identitare socio-caracteriale, vorbește de fapt atât despre omul cât și despre artistul care a locuit mai bine de o jumătate de secol în inima Parisului, metropola în care își dădeau întâlnire toate artele începutului de secol XX, într-un indimenticabil freamăt înnoitor. În această capitală a tuturor avangardelor europene, prezența lui Brâncuși a însemnat, dincolo de amabilități, amicalități și fraternizări, o perseverență reformulare a canonului în arta sculpturii, de unde și calitatea îndeobște recunoscută de întemeietor de paradigmă în arta sculptural-architecturală a veacului. „Înainte de Brâncuși” și „după Brâncuși” au devenit concepte operaționale majore în estetica artelor plastice, evidențiate de cercetătorii operei, de comentatorii și hermeneuții rămași uimiți de vizionarismul esențializat al acesteia, de bogăția de sensuri și semnificații ce-o exprimă, fără pretenția de epuizare exegetică.

Despre Brâncuși s-au scris și se vor scrie încă multă vreme biblioteci întregi, însă până acum nicio carte de formula aceasta. Este vorba, așadar, de un dicționar monografic care adună la un loc «oamenii din viața artistului» (de la membrii familiei și rude, la prieteni și neprieteni, colaboratori și cunoscuți de-a lungul celor opt decenii de existență). Dicționarul acesta este, de fapt, o nouă „viață”, adică o monografie văzută din alt unghi, acela al alterității. Reformulând într-o manieră sui generis o documentare strânsă, cu totul inedită și, desigur, verificată în planul istoriei personale, asemenea dicționare ajută la o mai bună cunoaștere a omului, operei și epocii respective. Totul fiind posibil prin evidențierea atât a personajelor de prim-plan cât și a altora de plan secund din biografia artistului, fără de care portretul autentic nu ar putea fi conturat exact și înțeles pe deplin. Prin prezentul „dicționar monografic”, readucem, așadar, în prim-plan Omul, în diferite etape ale vieții sale, văzut într-o ipostaziere poliedrică și multirelațională.

Am preferat, dincolo de tratarea schematică, în general, articole de o mai cuprinzătoare informație bio-bibliografică și, desigur, cu un accent deosebit pe relația avută cu sculptorul, pe parcursul întregii vieți, tinzând nu de puține ori la articolul-eseu, oferind astfel o înțelegere mai

EDIȚIE SPECIALĂ

„CONSTANTIN BRÂNCUȘI. Dicționar monografic. OAMENII DIN VIAȚA LUI”, Editura Tipo Moldova, 2020

Categorie: Timp liber Publicat: Joi, 16 Iulie 2020 09:09 Scris de Emilian Mirea Accesări: 992

nuanțată și o viziune coerent-structurată și cât mai cuprinzătoare a problematicii, ușor controlabilă de bibliografia în materie. Nu de puține ori ne-am izbit de lipsa unor informații despre «oamenii din viața» artistului, o lume numeroasă, euro-atlantică, foarte puțin cunoscută comentatorilor de profesie cu atât mai mult publicului mai larg, impediment depășit totuși printr-o asiduă documentare pe mai multe planuri. Am însoțit textele/articolele cu imagini-document, în funcție de conținut și în limita accesului nostru la iconografia respectivă, raportându-ne, mai totdeauna, la contextul complex al împrejurărilor în care Brâncuși a fost invitat și recunoscut ca mare artist nu în vreo capitală europeană (fie aceasta Bucureștiul, Londra sau chiar Parisul rezidențial!) ci dincolo de ocean, în Statele Unite ale Americii, prin expozițiile de la New York, Philadelphia, Chicago, San Francisco, Cleveland, Washington, Houston, New Haven, Toronto etc.

De la prezența sculptorului din 1913 la „Armory Show” – New York (17 februarie – 15 martie), până la retrospectiva din 1955 de la „Solomon R. Guggenheim Museum” (26 octombrie 1955 – 8 ianuarie 1956), - amintind aici și intenția din ultimii doi ani de viață de a ridica, la invitația autorităților din Chicago, o Coloană a infinitului din oțel inoxidabil înaltă de 400 metri pe țărmul lacului Michigan (un vis mai vechi din 1926 legat de New York sau din 1939 legat de Chicago), - este, iată, aproape o jumătate de secol în care geniul creator brâncușian și-a găsit libera afirmare și deplina recunoaștere în lumea americană, așa după cum însuși artistul va recunoaște într-o mărturisire lapidară, dar atotcuprinzătoare.

Iată de ce am acordat o atenție deosebită acestei lumi de colecționari și artiști, de scriitori și gazetari, de prieteni și susținători/sponsori, fiecare cu „rolul” și „povestea” sa în viața lui Brâncuși (Agnes Meyer Jr. & Eugene Meyer, Arthur B. Davies, Walter Pach, Marius de Zayas, Louis & Walter Arensberg, John Quinn, Katherine S. Dreier, Man Ray, Jeanne Robert Foster, Eileen Lane, Robert McAlmon, William Carlos Williams, Alfred Stieglitz, Beatrice Wood, William Lescaze, Harry & Polly Crosby, Mary Rumsey, Dorothy Dudley, av. Maurice Speiser, Albert Gleizes, Edward Steichen, Sidney & Harriet Janis, Joseph Brummer, James Johnson Sweeny, Florence Meyer, Peggy Guggenheim, J. J. Sweeney, Barnet Hodes...).

Și nu am putea uita, desigur, pe europenii, mulți din ei având legături cu lumea avangardei americane: Marcel Duchamp, Fernand Léger, Francis Picabia, Amedeo Modigliani, Henri Gaudier-Brzeska, Alexandre Morcereau, Siegfried & Carola Giedion-Welcker, Henry Moore, David Lewis, Moise Kisling, Blaise Cendrars, Erik Satie, Henri-Pierre Roché, Jean Cocteau, Pablo Picasso, H. Matisse, Henri Rousseau-Vameșul, G. Apollinaire, Jacques Doucet, Ezra Pound, Raymond Radiguet, August Rodin, Antonin Mercier, Oskar Kokoschka, Léopold Survage, Ossip Zadkine, Jean Metzinger, Paul Morand, Vera Moore, Barbara Hepworth & Ben Nicholson, Francois Stahly, Jean Cassou, , Marthe Lebhertz, Mina Loy, Marina Diaghilev, Sonia Delaunay ș.a.

EDIȚIE SPECIALĂ

„CONSTANTIN BRÂNCUȘI. Dicționar monografic. OAMENII DIN VIAȚA LUI”, Editura Tipo Moldova, 2020

Categorie: Timp liber Publicat: Joi, 16 Iulie 2020 09:09 Scris de Emilian Mirea Accesări: 992

Tot așa, cum am fi putut eluda numele unor prieteni și apropiați, al unor colaboratori și cunoscuți importanți: Dimitrie Gerota, V. G. Paleolog, Tretie Paleolog, Cecilia Cuțescu-Storck, Milița Petrașcu, Otilia Cosmuță, Maria Bengescu, Ștefan Georgescu-Gorjan, Tristan Tzara, Ilarie & Colomba Voronca, Victor Brauner, Marcel Iancu, H. M. Maxy, Ion Vinea, Iosif Iser, Th. Pallady, dr. Solomon Marbais, Sanda Kessel, Constantin Antonovici, Isamu Noguchi, Irina și Lizica Codreanu, Pascu Athanasiu, Camil Ressu, Dimitrie Cuclin, Octav Doicescu, Maria Tănase, Mac Constantinescu, Ion Alexandrescu, Eugène Ionesco, Petre Pandrea, Peter Neagoe, Constantin Levaditti, Al. Istrati & Natalia Dumitrescu și încă mulți alții...

Sunt, așadar, de regăsit, în paginile acestei cărți, scriitori, gazetari, literați, artiști, intelectuali, politicieni, dar și oameni din lumea comună - toți mai mult sau mai puțin conștienți de valoarea omului cu care interacționau -, ale căror mărturisiri nu pot fi ignorate, dimpotrivă ele surprind anumite trăsături și linii umane pe care mulți dintre confracți nu le-au văzut sau le-au ignorat de-a dreptul.

Din toate aceste zeci și zeci de articole/portrete (peste 220) dedicate celor care l-au cunoscut, în principal, mai mult direct decât indirect pe artist – numiți de noi generic și din motive de structurare lexicomonografică «oameni din viața lui...», - se poate vedea întregul complex de împrejurări al relaționării sau expectativei, al implicării mai mult sau mai puțin în viața sculptorului, în general «distanța» dintre «subiect» și «actanți» în funcție de care fiecare individ „catagrafiat” aici dă seamă în posteritate de felul în care l-a cunoscut și apreciat pe omul în care sălășluia deopotrivă o conștiință de român adevărat și una de artist genial, de reformator al artei sculpturii, întemeietor de paradigmă estetică.

Fire complexă, de artist conștient de propria-i valoare, un original fel de a fi între solitudine și sociabilitate, dar și fixat pe anumite valori de la care nu a abdicat niciodată, Brâncuși ilustrează un portret moral, spiritual și artistic incomparabil, ușor de întrevăzut în „catagrafierea” de față a «oamenilor din viața lui...».

Această multitudine de «voci», rezonând într-o posteritate mai mult subiectiv generoasă decât exactă, a contribuit la rotunjirea mitului privind Omul în manifestări și implicări contingente. Desigur, un construct imaginar memorialistic care, pornind oarecum de la unele elemente și trăsături reale, s-a tot rostogolit prin ani «complicând» portretul personalității lui Brâncuși cu aproximări și aluvionări de tot felul, hașurând fie tezig și romanțios, fie prin naive și inconștiente abuzări, fațete ale condiției biografice. Dincolo de astfel de romanțări, ne place să credem că am reușit a degaja portretul cât mai exact al omului și artistului, fixând oarecum imaginea psihosomatică și caracterială într-un medalion deopotrivă identitar și exponențial.

Ne-am străduit să aducem în articolele monografice respective toate aceste «voci», unele din

EDIȚIE SPECIALĂ

„CONSTANTIN BRÂNCUȘI. Dicționar monografic. OAMENII DIN VIAȚA LUI”, Editura Tipo Moldova, 2020

Categorie: Timp liber Publicat: Joi, 16 Iulie 2020 09:09 Scris de Emilian Mirea Accesări: 992

inebranabila și ineluctabila preajmă a autenticității, altele situate la distanțe mai mici sau mai mari de timp, toate însă pariind pe o anume onestitate și onorabilitate a mărturisirii în cauză, pe un registru memorialistic larg, de la pia, fidelisque crudelis memoria, la egotismul histrionic-fantezist și anecdotic al unor povestitori de vocație (înțelegem, astfel, rezerva artistului față de „scriitori”!)... Peste tot, însă, ideea mereu vie de a decipta, din toate acestea, specificitatea și autenticitatea acelor gesturi, exprimări, comportamente ce au dat măsura inconfundabilei personalități. Deloc transcriptică ori lipsită de judecata critică, atitudinea noastră transpare de fiecare dată, rămânând oarecum echidistantă, adică lăsând portretul să se alcătuiască din toate mărturisirile probante, care se completează una pe alta, interferează și se luminează reciproc.

Ne place să credem că, în aceste oglinzi ale alterității (un concept lexicografic mai larg cuprinzător și eficient), personalitatea lui Brâncuși se reflectă, dincolo de o ispititoare mitizare și de imaginarul specios din anumite construcții exegetice, cu autenticul freamăt mundan și epidermic al ființei omenești, cu preferințele, cutumele, angoasele, complexe, reacțiile, implicările și evitările, atragerile și respingerile, dar mai ales cu iluziile uitătoare de sine și deziluziile amarelor regăsiri de sine ale celui care, în ultimele zile ale vieții, refuzând o nouă spitalizare, decisese: Eh bien, j'attendrai quand même le Bon Dieu chez moi, dans mon atelier...”